

– світоглядно-ідеологічні – це формування нового інтегрального світогляду та системи цінностей, які відповідають зазначеному новому цивілізаційному стану;

– науково-парадигмальні – це формування нової постнекласичної – нелінійної, холістично-континуальної – наукової парадигми;

– екологічно-репродуктивні – це перехід планети у стан ноосфери, а людини як *Homo sapiens* – у новий організаційний лад – "нову расу" з якісно новими характеристиками) зміни в розвитку сучасної цивілізації.

Думанська А.С., Ігнатюк О.А.

м. Харків, Україна

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут»

ТВОРЧА ОСОБИСТІТЬ ПЕДАГОГА-ЛІДЕРА У ВИМІРАХ НАУКОВЦІВ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

На сьогодні спостерігається зростання інтересу до творчого викладача, до процесу творчості. Адже саме від творчості педагога-дослідника, педагога-лідера залежить і науково-технічний прогрес і, як результат, розвиток творчого молодого покоління.

На творчому, дослідницькому характері педагогічної діяльності акцентували Д. Локк, Я.-А. Коменський, Й. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо. Вивчення педагогічної спадщини Ф. Дістервега дає змогу визначити

зовнішні і внутрішні умови педагогічної творчості, дійти висновку, що чинник самооцінки викладача, педагога є однією з головних передумов розкриття його творчого потенціалу. Не втрачають своєї актуальності погляди В. Сухомлинського, який зазначав: «У чому найвища насолода життя? По-моєму, у творчій праці, що наближається до мистецтва».

Сучасні педагоги такі як С. Сисоєва, І. Зязюн, Н. Мачинська, В. Моляко, А. Федорович, Н. Яремчук та інші не перестають досліджувати питання творчої особистості педагога та розвитку майстерності.

Незважаючи на те, що визначення поняття «педагогічна творчість викладача» ґрунтується здебільшого на визначенні сутності феномена «творчість», його розглядають у сучасній психолого-педагогічній літературі по-різному [1, 3]. Педагогічний словник визначає педагогічну творчість як оригінальне та високоефективне вирішення викладачем, педагогом, вчителем навчально-виховних завдань, збагачення теорії та практики виховання і навчання.

Педагогічна творчість зумовлена внутрішніми ресурсами фахівця, які формуються на основі накопиченого соціального досвіду, психолого-педагогічних і предметних знань, нових ідей, умінь і навичок, що дають змогу знаходити і застосовувати новаторські форми, методи і тим самим удосконалювати виконання своїх професійних функцій, збагачуючи теорію та практику навчання і виховання. Творчість викладача є одним з критеріїв його майстерності у сфері педагогічної діяльності і припускає, що вона виявляється не як назавжди дана природою якість особистості, а як реальний процес використання педагогом-лідером своїх можливостей мозку у процесі аналізу нестандартних педагогічних ситуацій та у процесі розв'язування невідомих та креативних педагогічних завдань [2-3].

Проте жоден дослідник серед якостей творчої особистості чи творчого педагога не зазначив, наскільки важлива закоханість у свою справу; виділимо найважливіші, на наш погляд, якості, які повинен мати творчий

педагог вищої школи: 1) закоханість у свою справу; 2) любов або, принаймні, позитивне ставлення до дітей та молоді; 3) багата уява; 4) вигадливість; 5) гнучкість мислення; 6) почуття гумору; 7) рефлексивність; 8) працелюбність; 9) мобільність; 10) самокритичність; 11) сміливість; 12) критичність; 13) потяг до удосконалення; 14) допитливість; 15) внутрішня свобода.

На даний момент, викладач найчастіше виконує роль організатора різноманітних видів діяльності пізнання студента – як компетентний консультант і помічник. Його професійні вміння повинні бути спрямовані не просто на контроль знань і вмінь студентів, а на діагностику їхніх потреб, діяльності, особистісних якостей, створення сприятливих умов для їх реалізації, розвитку.

У продовж 2022-2023 рр. в НТУ «ХП» серед магістрантів спеціальності 011 «освітні, педагогічні науки» були проведені дослідження питань щодо формування майбутніх творчих педагогів-лідерів. У відповідях на питання: «Чим зумовлене формування творчої особистості майбутнього педагога-лідера?» респонденти відзначили наступне:

- творчим ставленням тих, хто причетний до професійної підготовки студентів, до виконання своїх професійних обов'язків, постійним удосконаленням професійної майстерності викладачів, широким запровадженням інноваційних педагогічних технологій особистісно орієнтованого спрямування, різноманітних форм творчої співпраці зі студентами (відзначили 87 % респондентів);

- зміщенням акценту у процесі професійної підготовки з репродуктивного (відтворювального) навчання на перетворювальну (творчу) діяльність студентів (відзначили 85 % респондентів);

- створенням ситуації успіху студента у навчанні та особистісному розвитку (заохочення і стимулювання навчально-пізнавальної, науково-пошукової роботи в процесі опанування обраним фахом, забезпечення

розвитку їхніх творчих здібностей, обдарованості і таланту, формування художньо-творчих умінь та навичок) (відзначили 82 % респондентів).

Таким чином варто наголосити, що процес формування творчої особистості майбутнього педагога-лідера в аспекті професійної підготовки набуває великого практичного значення, оскільки необхідні педагоги-творці, педагоги-майстри, педагоги-новатори, педагоги-лідери.

Список літератури:

1. *Великий тлумачний словник сучасної української мови* (з дод. і допов.) / уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
2. *Ігнатюк О.А.* Аналіз зарубіжного досвіду Північної Європи щодо моделей професійної підготовки майбутніх творчих педагогів-лідерів в умовах вищої освіти. Теорія і практика управління соціальними системами. Харків: НТУ «ХП», 2022. №3. С.84-95.
3. *Педагогічна творчість: методологія, теорія, технології: Монографія* За ред. С. О. Сисоєвої, Н. В. Гузій. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 183 с.

Євлахов Д. Є., Солодовник Т. О.

м. Харків, Україна

Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»

СТРЕСОСТІЙКІСТЬ ЯК ВАЖЛИВА ЯКІСТЬ ПЕДАГОГА ВИЩОЇ ШКОЛИ

Військовий стан в Україні обумовлює цілий ряд вимог до особистості та професійної діяльності викладачів закладів вищої освіти. Першою важливим завданням педагогів є адаптація навчальних програм та